

Synpunkter på Översiktsplan 2011 – Samrådsversion

1. Inledning

Naturskyddsföreningen i Lidingö har studerat samrådsversionen av Lidingö stads nya översiktsplan med tre s.k. framtidsbilder för stadens utformning i första hand år 2030. Det är inte svårt att ansluta sig till kommunstyrelsens vision om Lidingö som en hälsans ö och till de mycket diffusa strategiska mål som sätts upp för att visionen skall kunna förverkligas, nämligen att

- Lidingöborna upplever största möjliga valfrihet,
- stadens verksamhet baseras på ett kundfokus och utgår från Lidingöbornas behov och önskemål,
- Lidingö stad har en så liten miljöpåverkan som möjligt och ger Lidingöborna förutsättningar för kloka miljöval,
- Lidingö stad förnyas sig kontinuerligt för att skapa största möjliga nytta för Lidingöborna och att
- Lidingö stad hushållar effektivt med skattebetalarna pengar.

Kommunstyrelsen konstaterar också att Lidingö i dag ”har mycket stor betydelse för regionens möjlighet till rekreation” och att ”den goda tillgången på attraktiva grönområden är en förutsättning att arbeta vidare med, vilket på många sätt är unikt för en kommun belägen så nära ett regioncentrum”. Naturskyddsföreningen delar till fullo denna uppfattning.

Efter att ingående ha granskat samrådsförslaget med dess tre s.k. framtidsbilder har vi emellertid svårt att förstå hur någon av dessa bilder skall kunna medverka till att förverkliga de uppsatta målen. Vi anser att samrådsversionen bygger på mycket lösa antaganden framför allt om framtida befolkningsunderlag men också om ekonomi, energiförbrukning, allmän miljöpåverkan, naturvård och bevarande av grönområden. Det är därför så gott som omöjligt att bedöma konsekvenserna av de olika framtidsbilderna var för sig, väga för- och nackdelar mot varandra och komma fram till gemensamma ståndpunkter. Naturskyddsföreningens synpunkter kommer därför att utformas som en mer allmän förklaring om hur föreningen anser att Lidingö stad bör utvecklas fram till år 2030.

2. Bebyggelseutveckling

I avsnittet Utmaningar för Lidingö anges sex för staden viktiga utmaningar, dvs.

- ny bebyggelse i samspel med natur- och kulturvärden,
- blandad struktur av bostäder, service och arbetsplatser,
- goda kommunikationer,
- samverkan med omvärlden,
- högklassig kommunal och kommersiell service och
- robust och energieffektiv teknisk försörjning.

Naturskyddsföreningen anser att dessa utmaningar är viktiga. I framtidsbild A beskrivs "en medeltät grön stad" med "stadskärnor". Enligt riktlinjerna skall bostadsbyggandet ske genom försiktig förtätning inom befintlig bebyggelse. Planerna på överdäckning av Torsvik från brofästet mot Lidingö centrum kan komma att innebära en förbättrad miljö, framför allt när det gäller trafikmiljön, jämfört med förhållandena i dag och har därför föreningens stöd.

När det gäller utvecklingen i övrigt av bebyggelsen stämmer enligt vår mening varken framtidsbild A eller framtidsbild B överens med riktlinjerna för den nya översiktsplanen. En utveckling enligt dessa bilder skulle förstöra den särart som i dag präglar Lidingö och som gör staden attraktiv för såväl boende som besökare. En "stadskärna" eller "mindre stadsdelskärna" i Högsätra / Larsberg skulle dessutom innebära försämrade boendemiljöer i dessa områden med ytterligare exploatering av bostadsnära grönområden. Naturskyddsföreningen vill starkt betona den bostadsnära naturens stora betydelse för människors hälsa och trivsel och avvisar därför förslaget att bygga täta "stadskärnor" på Lidingö.

I och med de nya reglerna för strandskydd har det kommunala inflytandet ökat. Av översiktsplanen bör det därför på ett kraftfullt och tydligt sätt framgå att staden avser att skydda sina stränder, såväl stränder med strandskydd som stränder inom planlagda områden.

3. Kommunikationer

En väl utbyggd och attraktiv kollektivtrafik i kombination med utbyggda cykel- och gångvägar är dessutom nödvändigt för att Lidingö skall kunna minska belastningen på klimatet och miljön. Genom att härutöver de vattenvägar som anges i framtidsbild A (s. 29) tas i anspråk och genom att en direktförbindelse med Stockholms innerstad upprättas skulle troligtvis många lidingöbor, och besökare, föredra kollektivtrafiken framför den egna bilen. Den kommande upprustningen av Lidingöbanan är därför glädjande.

4. Grönstruktur och rekreation

Naturen fyller en viktig funktion för människors hälsa, för klimatet och för den biologiska mångfalden. Forskning visar att stressen minskar och hälsan förbättras när människor vistas i naturen. Grönområden har, förutom rekreativ värden, en viktig funktion som klimatreglerare, filter för partiklar, omhändertagare av dagvatten samt upptagare av närsalter och koldioxid, s.k. ekosystemtjänster.

I den nu gällande översiktsplanen som antogs år 2002 finns tre kartor över grönstrukturen: Ekologiskt känsliga områden (s. 33), Förutsättningar för naturupplevelser (s. 67) samt Grönområden med ekologiska korridorer. De är i den nya samrådsversionen ersatta med en karta över grönstrukturen (s. 89). Dessutom har den ekologiska korridoren Bosön - Rudboda - Kyrkviken försvunnit i nya versionen. Detta finner vi oroväckande.

Det är enligt vår mening av största vikt att den kommande översiktsplanen innehåller garantier för att en ytterligare fragmentering av grönstrukturen blir omöjlig. Helheten och sambanden i grön-, mark- och vattensystem måste därför ha en central betydelse. Framtidsbild A bedöms i samrådsversionen vara det bästa alternativet med avseende på naturmiljön (s. 31). Detta håller inte Naturskyddsföreningen med om. Grönområdena i alternativ A är varken fler eller större än i de andra alternativen. Grönområdena i alternativ A är dessutom fragmenterade. Ett starkt skydd har liten nytta om grönområden fragmenteras. Vi förstår inte vad som menas med "starkare skydd av grönområden". Grönområden skyddas inte genom att

kallas skyddade. Grönområden skyddas genom att bevaras. De skyddas också genom sin storlek och närhet till andra liknande områden. Lidingö är en ö och delar inte grönområden med grannkommunerna. Detta gör att risken för fragmentering är större än i kommuner där större sammanhängande områden kan gå över kommungränserna.

Som vi framhåller ovan har även den bostadsnära naturen stor betydelse för människors hälsa och trivsel. I översiktsplanen måste därför även behovet av små grönytor nära människors vardag betonas och deras skydd vid en eventuell förtätning stärkas. Det är också viktigt att den lokala grönstrukturen med bl.a. parker, alléer, kyrkogårdar och trädgårdar utvecklas och stärks.

Enligt vår mening bör en hållbar stadsplanering också innebära att växtodling ges en central roll i planeringen. Omfattande plantering av träd och andra gröna växter som fångar upp koldioxid bidrar till minskade utsläpp av växthusgaser i städer och andra tätorter och medverkar på så sätt till ett bättre klimat. I linje med stadens hälsoprofil bör Lidingö stad avsätta mark för fler koloniträdgårdar, både vid planering av nya bostadsområden och i befintliga områden med flerfamiljshus. Det finns redan i dag städer med etablerade stadsodlingar. Som exempel kan nämnas Berlin, som har en lång tradition av stadsodling, och Amsterdam, där samtliga grundskolor skall ha tillgång till skolträdgårdar.

5 Sammanfattning och slutsatser

I många kommuner pågår ett ambitiöst miljö- och klimatarbete. Ett exempel är Växjö kommun som i sin översiktsplan på ett föredömligt sätt beskriver strandskydd, inventering av biologiska värden och tillgänglighet, fiskevård, vattenkvalitet, natur - och kulturmiljö samt riktlinjer för dessa områden i den fysiska planeringen (Översiktsplan för Växjö kommun s. 31-47). Kommunen har under 2000-talet fått flera internationella miljöutmärkelser och har av BBC och andra internationella medier utropats till "Europas grönaste stad" för sitt framgångsrika klimatarbete.

När det gäller Lidingö kommun är ett av de "strategiska målen" för översiktsplanen att "Lidingö stad har en så liten miljöpåverkan som möjligt och ger lidingöborna förutsättningar för kloka miljöval". Miljöperspektivet finns även med i bilagan "Planeringsunderlag". Trots detta har miljö- och naturfrågor nästan helt glömts bort när de tre alternativen presenteras. Visserligen sägs i alternativ A att naturskyddet skall stärkas, men samtidigt vill man exploatera ekologiskt och rekreativt viktiga grönområden.

Naturskyddsföreningen anser det självklart att även Lidingös nya översiktsplan skall genomsyras av miljöengagemang och medvetenhet om klimatfrågan. Härigenom skulle också de strategiska mål som anges inledningsvis och som har uppställts av kommunen kunna uppfyllas. Vi har emellertid inte kunnat finna att någon av framtidsbilderna skulle kunna bidra till en sådan utveckling. Därför kan vi inte godkänna något av de tre alternativ till ny översiktsplan som kommunen har presenterat.

Helena Klangemo
Vice ordförande
Naturskyddsföreningen Lidingö